

HB 1647

ERDŐSZÉCHÉNY
KÖNYV-
TÁR

AZ ERDŐ

1989. AUGUSZTUS • XXXVIII. ÉVFOLYAM 8. SZÁM

AZ 1862-BEN ALAPÍTOTT

ERDÉSZETI LAPOK

124. ÉVFOLYAMA

TARTALOM

<i>Dr. Solymos Rezső:</i> Erdőállomány- (erdővagyon-) gazdálkodás 1988—1989	333
<i>Dr. Bardth László:</i> Tudóstás a fásítási hónap zalai megnyitójáról	339
<i>Dr. Majer Antal:</i> Majd 300 éves írás a „foltos száradás erdőjárványáról”	340
<i>Dr. Fühér Ernő:</i> A savas eső és a hazai erdők egészségi állapota	343
<i>Dr. Franciszy Pál Vilmos:</i> A fák egészségi állapotának meghatározása infravörös fényképezési eljárással	345
PROGRAMBÖRZE biológiai szekciója előadásainak a lap 7. számából kimaradt része	346
<i>Dr. Bán István:</i> Az országos véghasználat-hozadékszabályozási modellezés feltételrendszerének fejlesztési lehetősége	348
<i>Dr. Járó Zoltán:</i> Az erdő vízforgalma	352
<i>Ismaíl Shafeg Ali:</i> A fejlődő világ népességszaporodása és gazdaságfejlesztési törekvése lehet, hogy az emberi fennmaradás időzített bombája?	355
<i>Dr. Tihanyi Zoltán:</i> Néhány fajfa makro- és mikroelemtartalma, vízfelhasználása	357
<i>Dr. Hüller István:</i> Késői tisztelgés egy elfelejtett erdőmérnök mártirunk előtt	360
<i>Szepesti András:</i> Erdőpusztulás Nyugat-Európában	363
<i>Keresztes László:</i> Közöséges dió (<i>Juglans regia</i>) állomány vizsgálata Olaszfa 5 E erdőrésztben	365
<i>Benéné Ignác Magdolna:</i> Változó vadászati jogszabályok	367

Címkép: A BEFAG franciavágási nagyteljesítményű kéregzőgépe (*Dr. Solymos R. felvétele*)

СОДЕРЖАНИЕ

<i>Д-р Р. Шоймош:</i> Использование лесных ресурсов в 1988—1989 годы	333
<i>Д-р Л. Барат:</i> Сообщение о залагерском Дне озеленения	339
<i>Д-р А. Майер:</i> 300 лет статье об эпидемии усыхания лесов	340
<i>Д-р Э. Фюрер:</i> Кислые дожди и санитарное состояние отечественных лесов	343
<i>Д-р Р. Франциси:</i> Установление санитарного состояния лесов с помощью инфрасъемок	345
<i>Д-р И. Бан:</i> Возможности применения моделирования системы «Лесоэксплуатация — регулирование»	348
<i>Д-р З. Яро:</i> Водный режим лесных экосистем	352
<i>Ш. А. Ишмаил:</i> Замедленная бомба для человечества прогресс в развивающихся странах?	355
<i>Д-р З. Тихани:</i> Водный режим и содержание макробиогенов и микроэлементов в некоторых древесных видах	357
<i>Д-р И. Хиллер:</i> В память об одном забытом герое	360
<i>Л. Керестеш:</i> Оценка роста насаждений ореха съедобного	365

CONTENTS

<i>Solymos, R.:</i> Forest stand management 1988—1989	333
<i>Bardth, L.:</i> Report on the opening ceremony of the National Forestation Month at County Zala	339
<i>Majer, A.:</i> A nearly 300 years old paper about the forest pest of spotted necrosis	340
<i>Fühér, E.:</i> The acid rains and the health condition of the Hungarian forests	343
<i>Franciszy, P. V.:</i> The evaluation of health condition of trees by infrared photography	345
<i>Bán, I.:</i> The potentialities in developing the prerequisite system of modelling the national allowable cut and yield output	348
<i>Járó, Z.:</i> The water regime of forests	352
<i>Ismaíl, S. A.:</i> Is the Third World's strive for upgrading a timing bomb of the survival of humankind?	355
<i>Tihanyi, Z.:</i> Some macro- and micro-elements in certain species as well as their water usage	357
<i>Hüller, I.:</i> A late tribute to a forgotten martyr of us	360
<i>Keresztes, L.:</i> Studying a <i>Juglans regia</i> stand	365

AZ ERDŐ — Az Országos Erdészeti Egyesület kiadványa. A szerkesztőség címe: 1061 Budapest, Anker köz 1. Telefon: 225-683. A szerkesztésért felelős: dr. Solymos Rezső. címe: 2000 Szentendre, Rómáiscsnc u. 17. Telefon: 26-10-764.

★

Kiadja: a Delta Szaklapkiadó és Műszaki Szolgáltató Leányvállalat, 1093 Budapest, Közraktár u. 4. Telefon: 175-200. Felelős kiadó: BUDAI FERENC főigazgató. Révai Nyomda Egri Gyáregyég, 3301 Eger, Vincellériskola u. 3. Felelős vezető: Horváth Józsefné dr., igazgató. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a hírlapkézbesítőknél, a posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR), Budapest, XIII., Lehel u. 10/a. — 1900 — közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással, a HELIR 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámra. Egyes szám ára: 20,— Ft. Előfizetés fél évre: 120,— Ft. Kúkereskedelmi Vállalat, 1389 Budapest, Pf.: 149.

Az évi előfizetés ára: 7 dollár.

ERDŐÁLLOMÁNY—(ERDŐVAGYON—) GAZDÁLKODÁS

1988—1989.

DR. SOLYMOS REZSŐ

Az erdőgazdálkodás szakmai színvonalát mindenkor jellemzi az erdők állapota, hasznosítása és fejlesztése. Erdőfelügyelőségeink erről évente részletes beszámolót készítenek. 1988 értékeléséhez is jó alapot nyújtottak erdőfelügyelőségeink gondosan összeállított, részletes beszámolói. Ezekre építve foglalom össze az erdőművelés, a fakitermelés, a tervezés — végrehajtás — ellenőrzés helyzetét, valamint az 1989. évre vonatkozóan kiemelt erdőállomány-gazdálkodási célokat. Mondanivalóm elsősorban az országos helyzetre vonatkozik, amelytől természetesen helyileg többirányú és változó mértékű eltérés tapasztalható.

Erdőművelés — kedvező változások

Az utóbbi három esztendőben elért kedvező változások 1988-ban sem torpantak meg. Ez reményt ígér arra nézve, hogy az erdőművelés régóta szorgalmazott eredményessége a javulás irányába halad. Ez év kezdetére erdőterületünk 1 807 614 ha-ra növekedett, amelynek 63%-át kezelik az állami erdőgazdaságok, 4,6%-át az állami gazdaságok, 2,2%-át egyéb állami szervek, 29,6%-át a tsz-ek és 0,6%-át az erdőbirtokosságok és magánszemélyek. Az állami tulajdonú erdő már alig közelíti meg a 70%-os, a mezőgazdasági üzemeké (ág + tsz) pedig eléri a 35%-os részarányt. Ezzel együtt ki kell emelni azt is, hogy az eredmények és a hiányosságok nem azonosak a különböző erdőgazdálkodó szervek erdőterületének a részarányával. Az erdőművelési problémák országosan a mezőgazdasági erdőkben aránytalanul nagyobbak, bár számos fordított példát is felsorolhatunk. Ezek után az erdőművelés fontosabb részletkérdéseit ismertetem.

Szaporítóanyag-termelés

Az erdészeti mag- és csemetetermelésnek az újratermelésre és a fejlesztésre vonatkozó kiemelt jelentősége a gyakorlatban egyre jobban érvényesül.

A *magtermelés* illetően kedvező, hogy a magtermelő állományok területén országosan megindultak a sajátos céloknak megfelelő gyérítések. Kedvezőtlen, hogy az elkülönített termésbegyűjtés még csak a kezdeténél tart. A fenyőplantázsok kezelése és fejlesztése a tervezettek szerint történt, termésüket begyűjtötték. A tölgymakktermés teljesen nem, a bükkmakk bőségesen kielégíti az igényeket. Csermakkból elegendő, akácmagból két évre elégséges a készlet. Dugványtermelésünk elegendő mértékű. Az 1988-as esztendő maggazdálkodása jobb volt az előző évinél. 1989-ben különös gondot kell fordítani a genetikailag értékesebb termés elkülönített begyűjtésére, a magtermelő állományok kezelésének folyamatosságára és bekerítésükre.

A csemetetermelés fejlesztésének köszönhető, hogy a rendelkezésre álló termelőkapacitás a jelen szükségleten túl, még mintegy 10%-os többletigény kielégítésére is képes. 1988-ban inkább a tsz-ek csemetekertjeinek a területbővítését támogattuk, míg az állami erdőgazdaságok csemetetermelését öntöző- és tárolóberendezések, új technológiák célcsoportos hitelekkel való beszerzésével segítettük. Jelentősebb fejlesztés a tanulmányi és a pilisi, valamint a kisalföldi, a kiskunsági, a délföldi és a borsodi erdőgazdaságok, továbbá a gyulai erdő- és vadgazdaság területén valósult meg.

268 millió darab volt az 1988-ban megtermelt, kiültethető csemete, amelynek 11%-át a szerződéses termelők állították elő. Gondot jelent a kocsányos és kocsánytalan tölgycsemeték számának visszaesése. Ennek oka az 1987. évi tölgymakkhiány. A többi fafajból jó az ellátás vagy számottevő a többlet. Akácból, vöröstölgyből, hazai nyárból, égerből, cserjefélékből exportra is jut. Az akácból megtermelt 62 millió csemete elhelyezése jelenti az egyik nagy gondot.

1989-ben a tölgy- és fenyőcsemete-termelést kell lehetőleg növelni, mert nagyobb hiány várható. A nemesítési törekvések felkarolását elsősorban a magtermelő állományok termésének hasznosításával kell szorgalmazni. A vegetatív szaporítást elsősorban a nemesnyár és a fűzfélék esetében célszerű támogatni. A burkolt gyökerű csemetetermelést az összes csemetemennyiség 10%-os mértékéig indokolt a továbbiakban is fejleszteni.

Erdőfelújítás

Hosszabb ideje az erdőfelújítás jelenti az erdőművelés legnehezebb és legtöbb gondot jelentő részét. Az 1980—1987. években átlagosan 21 235 ha, a VI. ötéves tervben 20 853 ha volt az évenként belépő új kötelezettség. Ez a VII. ötéves tervben várhatóan 22 000 ha körül lesz, amit igazol az 1988-ban keletkezett 21 993 ha is.

Az újratermelés megalapozása egyenlő az erdőfelújítási kötelezettség szakszerű teljesítésével. Ezért is öröndetes, hogy 1988-ban a 24 292 ha első kivitelű erdőfelújítás a kötelezettség 110%-a volt. Az elmúlt másfél évtizedben ez volt a legnagyobb teljesítés, bár az 1987. évi is jóval több volt a keletkezett kötelezettségnél. Ezek az évek számottevően mérsékeltek az elmaradást. 1988-ban mintegy 4400 ha-ral volt nagyobb az első kivitel a korábbi hét év átlagánál. Ennek köszönhetően az üres terület az utóbbi két évben közel 3000 ha-ral csökkent.

A sarjeredetű felújítások az akác magas aránya miatt, elérték a 31%-ot, a mageredetű, természetes felújítás aránya 7%, a mesterséges 62% volt. 1989-ben tovább kell szorgalmazni a magról való természetes felújítást és fenntartani az első kivitelek kedvező ütemét. A felújítóvágások eredményét szükség szerint alátámasztás útján célszerű növelni.

Az erdőfelújítások 91%-a lombos fafajokkal, 9%-a fenyőkkel történt. Kedvező a nyárok és fűzek térfoglalásának növekedése, kedvezőtlen az akác 40%-os részaránya. Indokolatlanul alacsony a bükk 3%-os és a fenyők 9%-os részesedése.

Javult a befejezett erdőfelújítások mértéke, mert több mint 2000 ha-ral haladta meg az elmúlt hét év átlagát és elérte a 6—7 éves befejezési idő előtt keletkezett kötelezettség 93%-át. A 7%-os lemaradás viszont figyelmeztet, hogy 1989-ben tovább kell növelni a befejezett erdőfelújítások területét az egyensúly teljes helyreállítása érdekében. A folyamatban levő erdőfelújítások területe az 1987. évi 128 000 ha-ról 130 000 ha-ra növekedett. Ez a növekedés

a fele a korábbi évékének. A befejezett erdőfelújításokban nőtt a nyárák és a fűzek és főleg az akác részaránya, csökkent a fenyőké, 1 ha befejezett erdő-sítést 1,4 ha ráfordítással értünk el és a befejezésig 6—7 esztendőre volt szük-ség. Ezt csökkenteni, a minőséget javítani kell!

A folyamatban levő erdőfelújítások területének a 80%-a sikeresen erdő-sült, amelynek 29%-át a tölgyek alkotják. A fenyők részaránya a korábbi években 20% fölött volt, jelenleg 12%. Kedvezőtlen és változatlan ezen terü-letek ápoltságának a színvonala és a vadkár. Ennek köszönhető, hogy az érté-kes fafajok aránya a befejezésig csökken. 1989-ben az ápolás javítása és a vadkár csökkentése ezért is követel kiemelt figyelmet.

Gazdálkodók szerint értékelve megállapítható, hogy az EFAG-ok erdőfel-újítása, néhány gazdaság kivételével, számottevően javult. Mennyiségileg meg-közelíti, minőségileg azonban több helyen nem éri el a követelményeket. Az EVAG-ok területén kisebb mértékű a javulás, nem elégséges a hátralék fel-számolásának üteme. Az MN-erdőgazdaságok első kivitelű felújításának javu-lásán kívül visszaesett a befejezés mértéke és nőtt a hátralék. Az állami gaz-daságoknál egyetlen mutató nem éri el a követelményeket a növekvő telje-sítmények ellenére sem. Ezért fakitermeléseiket korlátozni kell. A tsz-ek az elmúlt másfél évtized legnagyobb eredményeit érték el, ennek ellenére magas a hátralékuk, növelniük kell a befejezés ütemét.

Az 1989. év folyamán tartani kell az első kivitelű erdőfelújítások elért ked-vező szintjét, javítani kell a folyamatban levők ápoltságát és minőségét, nö-velni a befejezett területek mértékét és csökkenteni a hátralékot. Fokozott gonddal kell a befejezett erdőfelújításokat ápolni, mert az ötéves revízió eredményei sem érik el mindenütt a kívánt szintet.

Erdőtelepítési és közjóléti beruházások

Az erdőtelepítésre tervezett célcsoportos állami beruházás kerete mintegy 19%-kal csökkent. Az előző évi maradvánnyal együtt 447 millió Ft-ot költhet-tünk erdőterületünk növelésére. Az alacsony egységarak és a keretcsökkentés ellenére a teljesítmény nagyobb volt a vártnál. 8873 ha új erdőt telepítettek a tsz-ek (68%), ág-ok (14%), eg-ok (13%) és egyéb gazdálkodók (5%). Az erdő-művelési ágból kibocsátott területek pótlására 1624 ha volt az erdőfelújítást pótló telepítés. A legnagyobb területű erdőtelepítések Szabolcs-Szatmár, Bács-Kiskun és Pest megyében voltak.

Az erdőtelepítésekben csökkent a tölgyek, a nyárák és a fenyők aránya, számottevően növekedett az akácé. A minőség helyenként kiváló, általában elfogadható, az eredményesség 80%-os. Az 1 ha befejezéshez szükséges rá-fordítás 1,6 ha, az átfutási idő 4,9 év volt. Csökkent a hátralék, de nem javult az ápoltság, a minőség és a vadkár tette helyenként lehetetlenné a munkát.

A jóléti erdei beruházásokra az előző évhez hasonló összeget, 78 millió Ft-ot fordítottunk, elsősorban a Duna-kanyar, Debrecen és Nyíregyháza térségé-ben. E beruházások fenntartására 21 millió Ft jutott, ami jóval kevesebb a szükségességnél.

Az 1989. évi erdőtelepítési és közjóléti beruházások lehetőségei közel azo-nosak az előző évivel. A keretfelosztás még a múlt év végén megtörtént.

Erdeink egészségi állapota

1988-ban kétféle módszer szerint történt a létrehozott erdővédelmi meg-figyelő és mérőhálózat keretében erdeink egészségi állapotának a meghatá-

rozása. Az első módszernek megfelel az éves erdőtervezéssel azonos erdőrészek vizsgálatára, amely azt mutatta, hogy erdeink 7%-a közepesen (16—30%) és 5%-a ennél erőteljesebben beteg. Elsősorban a tölgy-, a nyár-, az akác- és a fenyőállományok betegek.

A második módszer a 4×4 km-es megfigyelőhálózat egyes fáinak a felvételén alapult, amely szerint 17 000 fát vizsgáltak. 54%-uk volt teljesen egészséges. A legtöbb beteg fa a tölgyek, a nyárok és az akác közül került ki.

Az ERSZ-felvételek azt mutatták, hogy nőtt a minőségi és csökkent a mennyiségi vadkár. Számottevően nőtt az aszálykár is, míg a többi károsító azonos, vagy kisebb kárt okozott mint amekkora az 1987. évi volt. Az ismert tölgypusztulás mérsékeltebben folytatódott. A különböző károsítók elleni védekezés általában elfogadható volt. Hangsúlyozni kell, hogy a legjobb megelőzés a szakmai követelmények szerinti erdőművelés.

1989-ben az erdővédelmi hálózat tovább működik. Fokozni kell az elpusztult fák kitermelését és a kárcsökkentést. Az erdők higiéniájának a kedvező fenntartása a gazdálkodók változatlan kötelessége marad. Az ERSZ feladata a megfigyelő- és mérőrendszer működtetése, az erdőfelügyelőségeké az erdővédelem általános összehangolása. Az éves fakitermelés 5%-os mértékéig minden esztendőben tervezni kell a száradéktermelést. Az elpusztult fákat folyamatosan el kell távolítani az erdőből.

Fakitermelés

Az erdőtervekben szereplő elő- és véghasználati fakitermeléseket évek óta nem az előírásnak, hanem lehetőségeknek tekintjük, elsősorban azért, hogy a velük szorosan összefüggő erdőművelési célok megvalósítását sérelem ne érje.

1988-ban a fakitermeléssel érintett terület 105 000 ha volt, amely 95%-a az erdőtervinek és 7,96 millió m³ a kitermelt fa, amely az erdőtervi lehetőség 96%-a. Az erdőgazdaságok fakitermelése megközelítette a 100%-ot. Az ág-oké 83%, a tsz-eké 90% volt. Az 1989. évi gazdálkodói tervek az előző évivel azonos területről kevesebb, 7,5 millió m³ fa kitermelését, az erdőtervi lehetőség 90%-át irányozzák elő. Az erdőfelújítási gondok megoldásán és a károsításokon túl, ez arra is utal, hogy a vágáskorok módosítása már érezteti a hatását. A jobb állományok vágáskorát számottevően növeltük, a gyengébbeket csökkentettük, s ez a méretes faállományok kitermelési lehetőségeit csökkenti, a gyengébbeket növeli.

Előhasználat — erdőnevelés

A tisztításokat és a gyérítéseket elsősorban az erdőnevelési célt szolgáló szakszerűségük és területük alapján értékeljük. A kitermelt hektáronkénti famennyiséget, a belenyúlás erélyét csak ennek függvényében helyes mérlegelni. 1988-ban a fakitermelés 30%-át alkotta az előhasználati famennyiség, amely országosan elfogadható arány.

A tisztítások területe az erdőtervi előírás 101%-a, a kitermelt fa térfogata 93%-a volt. Ennek az 56%-a a területen maradt. Öröndetes, hogy a gazdálkodók a tisztításokat évek óta jól teljesítik. A 35 ezer ha tisztításból átlagosan 10 m³/ha fa került ki. Ez helyenként enyhe belenyúlást jelentett. A tisztítások erélyének növelése, a károsítók melegágyaként szolgáló famennyiség eltávolítása és az eddigi kedvező ütem tartása képezi az 1989-es év fontosabb célját. Ki kell hangsúlyozni az elegyes fiatalosok tisztításának a rendkívüli feladatait. Az elegyarány-szabályozásra több gondot kell fordítani.

A törzskiválasztó gyéritések 24 ezer ha-os területéről átlagosan 32 m³/ha fa került ki. Mindkét mutató megfelel az erdőtervi előírásoknak, amelyeket elsősorban az erdőgazdaságok teljesítettek. Elmaradás van az ág és tsz erdőkben. A kivágandó fák jelölését helyenként, főleg a mezőgazdasági erdőkben nem végzik el. Ugyanakkor a mintaszerű gyéritéseket is ki kell emelni. Kedvező volt általában a belenyúlás erélye. A károsításnak kitett területeken helyesen alkalmazták a „gyakran és mérsékelten” irányelvet. A nyesések, a „V”-fa jelölések szorgalmazása, az eddigi jó teljesítések folytatása jelenti az 1989. év kiemelt feladatát.

A növedékfokozó gyéritések 18,4 ezer ha-os területe 2 ezer ha-ral volt kevesebb, 51 m³/ha-os kitermelt famennyisége 6 m³/ha-ral volt több, mint az erdőtervi előirányzat. Az elmúlt évek során számottevően mérséklődött a belenyúlás erélye. Az 1988. évi teljesítések legnagyobb részét az erdőfelügyelőségek szakszerűnek minősítették. Körláphiányos gyérités kevés volt, jelentősen csökkent a tőserűlések száma is. Mindezek ellenére megkülönböztetett figyelemmel kell a gyéritésekben a nagy gépeket működtetni vagy kivonni a területről, nemcsak a lábon maradó faállomány, hanem a talaj védelme érdekében is. Tovább kell csökkenteni a kitermelt famennyiséget a károsításoknak kitett faállományokban. Egészségügyi termelés címén 276 ezer m³ fát termeltek ki az erdőgazdálkodók, ez 60 ezer m³-rel több volt, mint az előző évi, de még mindig nem elegendő. Az éves kitermelt famennyiségnek mintegy az 5%-át, tehát legalább 400 ezer m³-t indokolt évről évre a hagyományos „száradéktermelés” címén előirányozni, akkor is, ha újszerű károsítók nem veszélyeztetik érdeinket. A száradéktermelés elhagyása miatt jelentkező fapusztulás és kár nem azonos az újszerű erdőpusztulással.

Véghasználat

A felújító- és tarvágások során 32 ezer ha-ról 5,6 millió m³ volt a fakitermelés, ami területben 87%-a, fatérfogatban 91%-a az erdőtervi lehetőségnek. Az erdőgazdaságok az erdőfelügyelőségek beszámolóí szerint főleg a nagyobb erdőművelési feladatot jelentő, kisebb fakészletű állományok kitermelését hagyják el. A mezőgazdasági üzemek számottevő részében a gyenge faállományok hozama nem biztosít nyereséget, helyenként ráfizetést jelent. Mindez a fakitermelési szándékot tovább mérsékli.

Hosszú évtizedek óta kedvezőtlen a tarvágások és a felújítóvágások aránya. Ennek okai között a vadkárt, a türelmetlenséget, a szakszerűség hiányát kell kiemelni, de célszerű rámutatni az ökológiai viszonyok változására, az aszályra is. Ismételten hangsúlyozni kell az alátélepitések megnevekedett szerepét a felújítóvágásokban. Ezek 12%-os területi arányát legkevesebb 15%-ra kell emelni. A felújítási gondok is közrejátszottak abban, hogy az 1980-as évek folyamán a tölgy és a bükk véghasználati lehetőségének csupán a 75—85%-át termeltük ki. 1989-re a tölgy 75%-át, a bükk 81%-át irányozták elő a gazdálkodók. A nyárok és a fenyők kitermelése viszont évente 105—125% között van. A felújítási előfeltételek hiánya miatt az önkéntes korlátozásokon kívül mintegy 100 ezer m³ fakitermelést nem engedélyezhettek az erdőfelügyelőségek. 4,8%-ra csökkent az erdőtervmódosítással járó fakitermelés, ennek a 35%-át károsodás miatt kellett engedélyezni.

1989-ben az erdőfelújítási előfeltételek megteremtésével célszerű elérni az erdőtervi fakitermelési lehetőségek kihasználását. Javítani kell a vágásbesorolást, a becslést, a jelölést, valamint a vágástéri munkák szakszerűségét és a szakirányítást, valamint a kitermelt fa hasznosítását, fokozni a vágástéri hulladék eltakarítását.

Az erdőállomány-gazdálkodás eredményei és hibái a tervezés, a végrehajtás és az ellenőrzés hármasságában születnek. Az erdőállomány-gazdálkodás összefoglalt és részleteiben az erdőfelügyelőségi éves beszámolók tíz kötetben elemzett értékelése olyan éves erdővagyonmérleget és -kontrollt jelent, amelyhez hasonló az európai erdőgazdálkodásban is alig található. Nem az erdőtervezés és az erdővagyon-gazdálkodás átfogó értékelésével van baj, hanem ezek előírásainak betartásával, vagy a feltárt hiányosságok megszüntetésével. 1988-ban ezen a téren javult a helyzet, de korántsem állíthatjuk, hogy mindenütt elfogadható. Elegendő, ha a különböző szankciókra és a szakmai vitákra vagy a fellebbezésekre utalok. Van tehát javítanivalónk bőséggel az 1989-es év folyamán is.

Az erdőtervezés, az erdőgazdálkodói gyakorlat és az erdőfelügyelet együttesen hivatott a hosszú távú célok, a tartamos erdőgazdálkodás megvalósítására. Úgy tűnik, hogy a szakmán belül és kívül egyaránt sokszor merül fel a kétely ezek megvalósítását illetően. A „rablógazdálkodás” bélyegét szívesen ragasztják a szakma homlokára az erdőért jogosan vagy tájékozatlanul aggódók. Ilyen oldalról vizsgálva, néhány jellemző tényezőt számszerűen és tendenciáját tekintve is országosan értékeltünk 1988-ra nézve. Ezeket röviden felsorolom:

- növekedett erdeink területe;
- a fakitermelés kisebb volt a hosszú távú terv lehetőségeinél;
- az első kivitelű erdőfelújítás meghaladta a véghasználati területet;
- erdeink fafajösszetételében növekedett vagy szinten maradt a természet-szerű, őshonos fafajok szerepe és térfoglalása;
- tovább javult az értékes fafajú állományok mag- és sarjaránya;
- a tisztítások és gyérítések területe és mértéke közel az erdőterv szerinti-vel volt azonos;
- a fakitermelés mintegy 2—3 millió m³-rel kevesebb a becsült évi növekedéknél, azért nőtt erdeink fakészlete;
- erdeink egészségi állapota országosan kismértékben romlott, alig változott.

A felsoroltak ismeretében országos értékelésként joggal állíthatjuk, hogy a magyar erdőkben nem rablógazdálkodás, hanem az erdőtervekre épülő, szakmailag megalapozott és ellenőrzött erdőgazdálkodás folyik. Ez a megállapítás országos átlag és kiegyenlítés eredménye.

Valamennyi tájra, gazdálkodóra és erdőterületre az országos átlag nem érvényes. Sajnos kirívóan rossz példák sora bizonyítja a helyi szakszerűtlenségeket, amelyek az adott térségben a szűkebben értelmezett rablógazdálkodás fogalmát kimerítik. Több helyszínelés, határozat és bírság nyomán hivatalosan is tudnak erről az érintett erdőgazdálkodók. A jövőben számukra is csak egy megoldás lehetséges, amely azonos a szakmai követelményeknek megfelelő erdőállomány-gazdálkodással.

Záró gondolatok

Az 1988. évi erdőállomány-gazdálkodás az évek óta elmarasztalt erdőművelés visszaesésének fordulatóját tükrözi. Ezért a régen óhajtott kedvező változásért emeltem ki a legfontosabb részfeladatok teljesítésének kedvező voltát. Semmiképp sem szeretném azonban, hogy a felsorolt országos vagy helyi hibákat

és hiányosságokat ez háttérbe szorítaná akkor, amidőn kijavításukról halaszt-hatatlanul gondoskodnunk kell.

A társadalmi-gazdasági élet feszültségei, a különböző környezeti hatások az erdőállomány-gazdálkodásban is érzékelhetők. A szakmai követelmények teljesítése ezekre a gondokra hivatkozva mégsem maradhat el. Mindehhez rendelkezésre áll az országos átlagot elérő, vagy azt meghaladó szakágazati gazdasági háttér és részben a munkaerő, a szükséges technika. Optimális hasznosítással, a kötelezettségek teljesítésével kell és lehet megvalósítani 1989-ben is azokat a feladatokat, amelyek teljesítését joggal várja el tőlünk az erdő, a hivatásunkat jelentő erdész szakma, társadalmunk és hazánk egyaránt.

T U D Ó S Í T Á S

a fásítási hónap zalai megnyitójáról

Idén a fásítási hónap országos megnyitó ünnepségének Zala megye adott otthont. Április 5-én Nagykanizsán, a *Hevesi Sándor Művelődési Központ* színháztermében a Himnusz hangjai után *dr. Pásztor Lászlóné*, a városi tanács általános elnökhelyettese köszöntötte a megjelent, közel 600 fős vendégsereget és közönséget, közöttük *dr. Szabó Ferencet*, a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium államtitkárát, *dr. Ábrahám Kálmánt*, a Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Minisztérium államtitkárát, *dr. Királyi Ernőt*, az Erdészeti és Faipari Hivatal vezetőjét, valamint egyesületünk főtitkárát, *Gáspár-Hantos Gézát*.

Ezután *Varga László*, Zala megye tanácselnöke mondott ünnepi megnyitót, amelyben röviden bemutatta Zala megye erdőgazdálkodását. Kiemelte, hogy az erdészeti és faipari tevékenység az elmúlt években a korábbi időszakot meghaladóan fejlődött, s többek között hozzájárult a kedvezőtlen adottságú mezőgazdasági üzemek általános gazdálkodási színvonalának növeléséhez, eredményességéhez. Méltatta a megye magas erdőszátsága mellett is jelentős helyi erdőtelepítési és fásítási eredményeit, hangsúlyozva, hogy az a követke-

ző évtizedben is kiemelt tevékenység lesz a 2000-ig tervbe vett 10 ezer hektárral.

A megnyitót követően *dr. Szabó Ferenc* államtitkár tartott ünnepi beszédet. Bevezetőben rámutatott, hogy nemzeti múltunkat végigkísérte az erdő, a fa szeretete mellett annak hasznának, társadalmi méretű jelentőségének felismerése is. Hangsúlyozottan emelte ki azt a tényt, hogy az utóbbi négy évtizedben 600 ezer hektárral nőtt hazánk erdőterülete, — amely szavai szerint — a legjelentősebb környezetvédelmi beruházásunk volt. Szólt arról is, hogy miközben az ország fakitermelési lehetősége háromszorosára emelkedett, további jelentős fafelhasználási igények jelentkeztek. Ezért is nagy szükség lesz a jövőben tervezett 150 ezer hektáros erdőtelepítés szakszerű kivitelezésére. Végül elismeréssel szólt a zalai erdész-társadalom munkájáról, benne a ZEFAG által elért kiemelkedő eredményekről, majd kitüntetések és jutalmakat adott át.

A megnyitó ünnepség a Szózat hangjaival zárult, s közvetlenül ezután, a városi parkerdőben került sor a hagyományos emlékfáültetésre, megnyitva ezzel gyakorlatilag is a fásítási hónapot.

Dr. Baráth László

A lapban megjelent tanulmányok szerzői: *dr. Baráth László* oszt. vez. főmérnök, ZEFAG, Nagykanizsa; *dr. Bán István* osztályvezető, ERSZ, Bp.; *Benéné Ignácz Magdolna* főelőadó, MÉM, Bp.; *dr. Franciscy Pál Vilmos* oszt. vez.-h. EF, Bp.; *dr. Fűrer Ernő* tud. főmunkatárs, ERTI, Bp.; *dr. Hiller István* könyvtárigazgató, EFE, Sopron; *Ismail Shafeq Ali* aspiráns, EFE, Sopron; *dr. Járó Zoltán* ny. tud. főigazgató-h. Bp.; *Keresztes László* erdőmérnök, Szentgotthárd; *dr. Majer Antal* ny. egyetemi tanár, Sopron; *dr. Solymos Rezső* MÉM EFH hivatalvezető-h., Szentendre; *Szepesti András* minisztériumi tanácsos MÉM EFH, Bp.; *dr. Tihanyi Zoltán* egy. docens, EFE, Sopron.